

มาศคอตเทศกาล นาฏยแห่งศรัทธา กิ่งกะหร่า น้อมบูชา วิสาขปุณณมี

ขนาด 21 x 29.7 ซม. โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ เสี่ยงม¹

ประเทศญี่ปุ่นนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่คิดริเริ่มบุกเบิกในการนำเอามาสคอตมาใช้โปรโมทสถานที่ และส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยเรานั้น นอกจากจะเป็นประเทศที่มีธรรมชาติที่สวยงามสามารถนำมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาท่องเที่ยวแล้ว ยังมีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยตลอดทั้งปีในแต่ละจังหวัดของไทยต่างมีการจัดงานเทศกาลซึ่งเป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอนนับเป็นอีกจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม เป็นจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย มีความโดดเด่นหลายลักษณะ โดยเฉพาะสภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายด้านวัฒนธรรม และความหลากหลายของประชากรจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยความเป็นพหุวัฒนธรรมนี้จึงทำให้ประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นภายในจังหวัดมีความเอกลักษณ์และมีความน่าสนใจ ซึ่งหนึ่งในเทศกาลนั้น คือ “เทศกาลนาฏยแห่งศรัทธา กิ่งกะหร่า น้อมบูชา วิสาขปุณณมี” โดยมีที่มาจากตำราทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จกลับจากการโปรดพระมารดา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์มายังโลกมนุษย์ในวันเทโวโรหณะ บรรดาสัตว์ทั้งหลายจึงมารวมกันเฝ้าพระองค์และต่างแสดงกิริยาดีใจตามธรรมชาติของตน โดยเฉพาะนกกิ่งกะหร่า ซึ่งคำว่า “กิ่งกะหร่า” หมายถึง อมนุษย์รูปครึ่งคนครึ่งนก อาศัยในป่าหิมพานต์เรียกว่า กิณรา มี 2 ชนิด ชนิดหนึ่งเป็นครึ่งนกครึ่งคน ท่อนบนเป็นคนท่อนล่างเป็นนก อีกชนิดหนึ่งมีรูปร่างเหมือนคน ส่วนตัวโต เป็นสัตว์ที่เกิดจากการผสมของสัตว์มงคล 9 ชนิด ได้แก่ เขาค่ายถาวง หุคาลัยวัว รูปร่างคล้ายราชสีห์ หัวคล้ายกระต่าย ทำทางคล้ายม้า หงอนคล้ายไก่ หลังคล้ายอูฐ คางคล้ายแพะ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ม.ป.ป.) ในการแสดง ผู้แสดงจะออกท่าทางตามภูมิปัญญาของผู้ถ่ายทอดหรือบรรพชน การแต่งกายมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ด้วยความน่าสนใจของข้อมูลและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเทศกาลดังกล่าวนี้ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจที่จะออกแบบมาสคอตจากตัวละครของเทศกาลนี้

กระบวนการสร้างสรรค์จะเริ่มต้นด้วยการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวละครนกกิ่งกะหร่าและตัวโต จากนั้นจึงเริ่มร่างภาพด้วยดินสอสี เพื่อค้นหาสัดส่วนรูปแบบที่เหมาะสม เมื่อได้รูปแบบคาแรคเตอร์แล้วจึงนำมาวาดด้วยโปรแกรม Adobe Illustrator โดยจะเริ่มต้นการวาดมาสคอตนกกิ่งกะหร่าตัวผู้ และตัวผู้หญิงจากนั้นก็วาดตัวโต โดยวาด Scene ของภาพด้วยไดโนเสาร์ภาพโครงสร้างของอุโบสถ วัดศรีดอนชัย ซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่ของจังหวัด และเสริมบรรยากาศความเป็นเทศกาลด้วยภาพทุ่งและโคม ส่วนท้ายสุดคือวางข้อความพาดหัวด้วยตัวพิมพ์ ZT PSRD Bold โดยผู้ออกแบบมีการจัดองค์ประกอบของภาพให้มีความสมดุลเท่ากันทั้งซ้ายและขวา (Symmetry Balance) เพื่อสื่อถึงความสมดุลของชีวิตและวิถีแห่งธรรมชาติ

จากการปฏิบัติงานพบว่า ในการออกแบบมาสคอตชุดนี้ สิ่งสำคัญที่จำเป็นที่สุดคือข้อมูลในการออกแบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างผลงาน ข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน คือ การถ่ายทอดรายละเอียดของตัวละคร ซึ่งตัวละครหลักทั้ง 3 ตัว ได้แก่ นกกิ่งกะหร่าตัวผู้ นกกิ่งกะหร่าตัวผู้หญิง และตัวโต ซึ่งตัวละครทั้ง 3 ล้วนแล้วแต่มีรายละเอียดของชุดเครื่องแต่งกายแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะนกกิ่งกะหร่าซึ่งมีส่วนของหางที่มีเส้นสายที่สลับซับซ้อน เมื่อถ่ายทอดสู่งานมาสคอตแล้วจำเป็นต้องลดรายละเอียดบางส่วนลง แต่ก็ยังรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์บางประการของความเป็นศิลปะการแสดงที่มาจากเทศกาลเหล่านั้นอยู่

¹ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต panuwat@pkr.ac.th